

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De iactantia. Quæstio 112.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

618 QVÆST. CXII. ART. I.
per est cum peccato mortali. Et per hoc patet respon-
sio ad obiecta.

QVÆST. CXII.

De iactantia, in duos articulos diuisa.

Postea considerandum est de iactantia, & ironia, quæ sunt partes mendacij, secundum Philosophum in quarto Ethicorum. Primò autem circa iactantiam, queruntur duo.

¶ Primò, cui virtuti opponatur.

¶ Secundo, vtrum sit peccatum mortale?

ARTIC. I.

380

Vtrum iactantia opponatur virtuti veritatis?

Ad primum sic proceditur. Videtur, quòd iactantia non opponatur virtuti veritatis. Veritati enim opponitur mendacium. Sed quandoque potest esse iactantia etiam sine mendacio: sicut cum aliquis suam excellentiam ostentat. Dicitur enim Hester primo, quòd Assuerus fecit grande conuiuium, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ, ac regni sui, ac magnitudinem, atque iactantiam potentie suæ. Ergo iactantia non opponitur virtuti veritatis.

6.7. circa
prin.

¶ 2. Præterea, Iactantia ponitur à Gregor. * 12. Moral. vna de quatuor speciebus superbiz: cum scilicet quis iactat se habere quod non habet. Vnde dicitur Hier. 48. Audiuius superbiam Moab: superbus est valde, sublimitatem eius & arrogantiam, & superbiam, & altitudinem cordis eius: ego scio, ait Dominus, iactantiam eius, & quòd non sit iuxta eam virtus eius. Et * 31. Moral. Gregor dicit, quòd iactantia oritur ex inani gloria. Superbia autem, & inanis gloria opponuntur virtuti humilitatis. Ergo iactantia non opponitur veritati, sed humilitati.

l. 31. c. 31
à med.

¶ 3. Præterea, Iactantia ex diuitijs causari videtur. Vnde dicitur Sapien. 5. Quid nobis profuit superbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Sed superfluitas diuitiarum videtur pertinere ad peccatum auaritiæ, quod opponitur iustitiæ vel liberalitati. Non ergo iactantia opponitur veritati.

§8D

SED contra est, quòd Philosophus dicit in 2. & 4. * Eihic. iactantiam opponi veritati.

4. 7. et 4.
* 7. 3. 5.

RESPONDEO dicendum, quòd iactantia propriè importare videtur quòd homo verbis se extollat. Illa enim quæ vult homo longè iactare, in altum eleuat. Tunc autem propriè aliquis se extollit, quando de se suprâ se aliquid dicit. Quod quidem contingit dupliciter. Quandoque enim aliquis loquitur de se, non quidem suprâ id quod in se est, sed suprâ id quod de eo homines opinantur. Quod Apostolus refugiens, dicit secundæ ad Corinth. 12. Parco, ne quis me existimet suprâ id quod videt in me, aut audit aliquid ex me. Alio modo aliquis per verba se extollit, loquens de se suprâ id quod in se est secundum rei veritatem. Et quia magis est aliquid iudicandum secundum quod in se est, quàm secundum quod est in opinione aliorum: inde est quòd magis propriè dicitur iactantia, quando aliquis effert se suprâ id quod in ipso est, quàm quando effert se suprâ id quod est in opinione aliorum, quamuis vtroque modo iactantia dici possit. Et ideo iactantia propriè dicta opponitur veritati per modum excessus.

Ad primum ergo dicendum, quòd ratio illa procedit de iactantia secundum quod excedit opinionem.

Ad secundum dicendum, quòd iactantia peccatum considerari potest dupliciter. Vno modo, secundum speciem actus, & sic opponitur veritati, vt dictum * est. Alio modo, secundum causam suam: ex qua, et si non semper, tamen frequentius accidit. Et sic procedit quidem ex superbia, sicut ex causa interius motiua, & impellente. Ex hoc enim quòd aliquis interius per arrogantiam suprâ seipsum eleuat, sequitur plerumque quòd exterius maiora quædã de se iactet: licet quandoque non ex arrogantia, sed ex quadam vanitate aliquis ad iactantiam procedat; & in hoc delectetur, quia talis est secundum habitum. Et ideo arrogantia, per quam aliquis suprâ seipsum extollitur, est species superbiæ: non tamen est idem iactantia, sed,

in cor. 4.
et q. 100.
art. 2.

loc. cit. in
arg. 2. in
prin.
† l. 31. c.
34.

sed, vt frequentius, eius causa. Et propter hoc Gregor. * iactantiam ponit inter superbæ species. Tendit enim iactator plerumque ad hoc, quòd gloriam consequatur per suam iactantiam. Et ideo secundum Gregor. † ex inani gloria oritur secundum rationem finis.

Ad tertium dicendum, quòd opulencia etiam iactantiam causat dupliciter. Vno modo occasionaliter in quantum de diuitijs aliquis superbit. Vnde & signanter Prouerb. 8. opes dicuntur superbæ. Alio modo per modum finis: quia vt dicitur in quarto Ethic. * aliqui seipsos iactant non solum propter gloriam, sed etiam propter lucrum, qui de seipsis fingunt ea, ex quibus lucrari possunt: puta, quòd sint medici, vel sapientes, vel diuini.

e. 7. à me.
10. 5.

ARTIC. III.

581

Utrum iactantia sit peccatum mortale?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quòd iactantia sit peccatum mortale. Dicitur enim Prouerb. 28. Qui se iactat, & dilatat, iurgia concitat. Sed concitare iurgia, est peccatum mortale. Detestatur enim Deus eos qui seminant discordias, vt habetur Prouerb. 6. Ergo iactantia est peccatum mortale.

¶ 2 Præterea, Omne quod prohibetur in lege Dei est peccatum mortale. Sed super illud Eccles. 6. Non te extollas in cogitatione animæ tuæ, dicitur * gloss. iactantiam & superbiam prohibet. Ergo iactantia est peccatum mortale.

Gl. inter-
lin. ibid.

¶ 3 Præterea, iactantia est mendacium quoddam. Non est autem mendacium officiosum vel iocosum. Quod patet ex fine mendacij: quia vt * Philosophus dicit in quarto Ethicorum, Iactator fingit de se maiora existentibus, quandoque nullius gratia, quandoque gratia gloriæ vel honoris, quandoque autem gratia argenti. Et sic patet quòd neque est mendacium iocosum neque officiosum. Vnde relinquitur quòd semper sit perniciosum. Videtur ergo quòd semper sit peccatum mortale.

e. 7. circa
med. 2. 5.

SED

SED contra est, quod iactantia oritur ex inani gloria, secundum Gregor. * 31. Moralium. Sed inanis gloria non semper est peccatum mortale, sed quandoque veniale: quod vitare est valde perfectorum. Dicit enim Gregor * quod valde est perfectorum, sic ex ostenso opere auctoris gloriam querere, ut de illata laude priuata nesciant exultatione gaudere. Ergo iactantia non semper est peccatum mortale.

cap. 31. a med.

q. 100. a. 4.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum est *, peccatum mortale est quod charitati contrariatur. Dupliciter ergo iactantia considerari potest. Vno modo, secundum se, prout est mendacium quoddam: & sic quandoque est peccatum mortale, quandoque veniale. Mortale quidem, quando aliquis iactanter de se profert quod est contra gloriam Dei: sicut ex persona Regis Tyri dicitur Ezech. 28. Eleuatum est cor tuum, & dixisti, Deus ego sum. Vel etiam contra charitatem proximi: sicut cum aliquis iactando seipsum, prorumpit in contumelias aliorum: sicut habetur Luc. 18. de Phariseo, qui dicebat, Non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic Publicanus. Quandoque vero est peccatum veniale: quando scilicet aliquis de se talia iactat, quae neque sunt contra Deum, neque contra proximum. Alio modo potest considerari secundum suam causam, scilicet superbiam vel appetitum lucri, aut inanis gloriae. Et sic si procedat ex superbia vel inani gloria, quae sit peccatum mortale, etiam ipsa iactantia erit peccatum mortale: alioquin erit peccatum veniale. Sed quandoque aliquis prorumpit in iactantiam propter appetitum lucri. Et hoc videtur iam pertinere ad proximi deceptionem, & damnum. Et ideo talis iactantia magis est peccatum mortale. Vnde & Philosophus dicit in * 4. Ethicor. quod turpius est qui se iactat causa lucri, quam qui se iactat causa gloriae vel honoris. Non tamen semper est peccatum mortale: quia potest esse tale iucrum, ex quo alius non damnificatur.

c. 7. a me. 10. 5.

Ad

Ad primum ergo dicendum, quod ille qui iactat se ad hoc, quod iurgia concitet, peccat mortaliter. Sed quandoque contingit, quod iactantia est causa iurgiorum, non per se, sed per accidens. Unde ex hoc iactantia, non est peccatum mortale.

Ad secundum dicendum, quod gloss. illa loquitur de iactantia, secundum quod procedit ex superbia prohibita, quæ est peccatum mortale.

Ad tertium dicendum, quod non semper iactantia importat mendacium perniciosum, sed solum quando est contra charitatem Dei, aut proximi, aut secundum se, aut secundum suam causam. Quod autem aliquis se iactet, quasi ex hoc ipso delectatus, est quoddam vanum, ut Philosophus dicit *. Unde reducitur ad mendacium iocosum: nisi fortè hoc diuinæ dilectioni præferret, ut propter hoc Dei præcepta contemneret. Sic enim esset contra charitatem Dei, in quo solo mens nostra debet quiescere, sicut in ultimo fine. Videtur autem ad mendacium officiosum pertinere, cum aliquis ad hoc se iactat, ut gloriam vel lucrum acquirat, dummodo hoc sit sine damno aliorum: quia hoc iam pertineret ad mendacium perniciosum.

QVÆST. CXIII.

De ironia, in duos articulos diuisa.

Deinde considerandum est, de ironia.

¶ Circa quam queruntur duo.

¶ Primo, utrum ironia sit peccatum?

¶ Secundo, de comparatione eius ad iactantiam.

ARTIC. I.

Utrum ironia (per quam aliquis de se fingit minor) sit peccatum?

982

sup. q. 100.

a. 2. o. et

3. dif. 19.

a. 2. ad 6

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod ironia (per quam aliquis de se fingit minor) non sit peccatum. Nullum enim peccatum procedit ex diuina confortatione, ex qua procedit quod aliquis de se minor dicat: secundum illud Proverb. 30. Visio quam locutus est vir cum quo est Deus, & qui Deo se sum morante confortatus ait, stultissimus sum viro-
rum